

SUUNNITELMA OPPILAIDEN SUOJAAMISEKSI KIUSAAMISELTA, VÄKIVALLALTA JA HÄIRINNÄLTÄ 2025—2026 - MESSUKYLÄN KOULU

Sisällysluettelo

1. Yleistä
2. Ennaltaehkäisy
3. Interventio
4. Selvittely
5. Seuranta

1. Yleistä

Tässä suunnitelmassa kuvataan koulutasoisia toimenpiteitä oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Koulu kuvaa suunnitelmassaan konkreettisia toimenpiteitä niin yksilö- kuin ryhmätasolla sekä koko yhteisön kannalta.

Henkilöstö tuntee suunnitelman ja sen edellyttämät toimintatavat. Henkilöstö osaa toimia suunnitelman mukaisesti väkivalta- ja häirintätilanteessa ja tuntee kiusaamisen tunnusmerkit:

- Kiusaaminen on fyysistä, psyykkistä, sanallista tai sosiaalista.
- Kiusaaminen on suoraa tai epäsuoraa.
- Vihamielisen, painostavan tai epämiellyttävän ympäristön luominen on osa kiusaamista.
- Kiusaaminen tapahtuu toistuvasti.
- Kiusaajan/kiusaajien ja kiusatun välillä vallitsee epätasapaino.
- Kiusaaminen on tahallista ja tietoista.
- Kiusaamisella alistetaan ja loukataan toista.
- Kiusaamiseen liittyy ryhmän vahvistava ja hyväksyvä käyttäytyminen.

Myös koulun toiminnallisessa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa käsitellään häirintätilanteiden ennaltaehkäisyä.

1.1. Vastuut ja velvollisuudet

Opettajalla on velvollisuus selvittää ne kiusaamistapaukset, jotka ovat tapahtuneet koulupäivän aikana. Kuraattori ja rehtori voivat olla tarpeen mukaan auttamassa opettajaa selvittelyssä. Seuraamusten määrittäminen kuuluu kuitenkin aina opettajan/rehtorin tehtäviin.

Koulun ulkopuolella, koulumatkoilla ja vapaa-ajalla esiintyvät kiusaamistapaukset ja väkivalta kuuluvat huoltajien vastuulle. Huoltajien velvollisuus on valvoa ja puuttua lastensa käyttäytymiseen sekä selvittää ristiriidat muiden huoltajien kanssa tarvittaessa viranomaisten (esimerkiksi poliisi, lastensuojelu) avulla.

- Jokaisen koulun aikuisen velvollisuutena on välittää puolueetonta koululle tullutta tietoa kaikkien asianosaisten huoltajille

- Opettaja voi jakaa huoltajien käyttöön toisten asianosaisten huoltajien yhteystietoja kun on saanut siihen luvan.
- Tarvittaessa huoltajat voivat tavata toisiaan koulun tiloissa koulupäivän jälkeen ennalta sovitusti. Opettaja voi olla läsnä tilaisuudessa, mikäli huoltajat näin toivovat.

Oppilaita kannustetaan aktiivisesti kertomaan kiusaamisesta ja kaikenlaisista ristiriidoista vanhemmille / koulun aikuisille.

- Kiusaamisesta/häirinnästä voi myös ilmoittaa kuraattorille ja kouluvalmentajalle erillisen lomakkeen kautta
- Kiusaamisella on taipumus pahentua ja laajentua ellei siihen puututa.*

Seuranta aktiivisessa roolissa -> seuranta päättyy peruskoulun päättyessä.

Kaikissa prosessin vaiheissa voi konsultoida kuraattoria ja sopia tarvittaessa työnjaosta. Kouluvalmentaja voi myös auttaa prosessin eri vaiheissa erityisesti 6.-9. luokkalaisten oppilaiden osalta.

Opettajalla on velvollisuus selvittää ne kiusaamistapaukset, jotka ovat tapahtuneet koulupäivän aikana. Kuraattori ja rehtori voivat olla tarpeen mukaan auttamassa opettajaa selvittelyssä. Seuraamusten määrittäminen kuuluu kuitenkin aina opettajan/rehtorin tehtäviin.

Koulun ulkopuolella, koulumatkoilla ja vapaa-ajalla esiintyvät kiusaamistapaukset ja väkivalta kuuluvat huoltajien vastuulle. Huoltajien velvollisuus on valvoa ja puuttua lastensa käyttäytymiseen sekä selvittää ristiriidat muiden huoltajien kanssa tarvittaessa viranomaisten (esimerkiksi poliisi, lastensuojelu) avulla.

- Jokaisen koulun aikuisen velvollisuutena on välittää puolueetonta koululle tullutta tietoa kaikkien asianosaisten huoltajille.

- Opettaja voi jakaa huoltajien käyttöön toisten asianosaisten huoltajien yhteystietoja kun on saanut siihen luvan.

- Tarvittaessa huoltajat voivat tavata toisiaan koulun tiloissa koulupäivän jälkeen ennalta sovitusti. Opettaja voi olla läsnä tilaisuudessa, mikäli huoltajat näin toivovat.

Oppilaita kannustetaan aktiivisesti kertomaan kiusaamisesta ja kaikenlaisista ristiriidoista vanhemmille / koulun aikuisille.

Riittävän pitkäkestoinen seuranta on olennaista kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään puuttumisessa sekä niiden jatkumisen tai pahentumisen estämisessä.

Kaikissa prosessin vaiheissa voi konsultoida kuraattoria ja sopia tarvittaessa työnjaosta. Kouluvalmentaja voi myös auttaa prosessin eri vaiheissa erityisesti 6.-9. luokkalaisten oppilaiden osalta.

1.2. Koulutasoiset toimenpiteet ja rakenteet

- Koulun aikuisten välinen yhteistyö, tiedottaminen ja kouluttaminen

- Järjestyssäännöt ja koulun omat toimintaohjeet

- Tehokas ja riittävä välituntivalvonta sekä sisällä että ulkona, kaikkien aikuisten puuttuminen epäasialliseen käyttäytymiseen

- Hyvinvointikyselyt ja kyselyiden tulosten pohjalta tehdyt kohdennetut toimenpiteet

- Ohjattu välituntitoiminta, mahdollisuudet tekemiseen välitunneilla

- Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettaminen opetussuunnitelman mukaisesti

- Koko koulun yhteiset juhlat ja tapahtumat

- Yhteistyö vanhempien kanssa, tuntimerkinnot

- Yhteistyö koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

1.3. Luokan tai ryhmän toimenpiteet

-

- Oppilaiden kanssa laaditut oman luokan säännöt
- Luokan yhteisen matkan tukeminen (ryhmytys, oman luokan päivä)
- Yhteistyötä vaativat työtavat
- Mahdolliset leirikoulut ja opintoretket, teemapäivät
- Avoin ja kannustava ilmapiiri
- Luokanohjaajan tunnit ja välkät
- Koulun aikuisten yhteistyö vanhempien kanssa sekä vanhempien keskinäinen yhteistyö
- Opiskeluhoollon palvelut, konsultaatio, kouluvalmentajat.

1.4. Yksilötason toimenpiteet

-
- Oppilaan kuunteleminen ja osallistaminen ikätason mukaisesti
- Sosiaalisten taitojen ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen
- Oppilaan ohjaaminen valintatilanteissa
- Riitojen selvittelyyn saatava tuki
- Yhteydenpito oppilaan vanhempiin
- Kouluvalmentajien tuki yksittäisille oppilaille
- Opiskeluhoollon palvelut.

2. Ennaltaehkäisy

Yleiset tavoitteet:

- Ennaltaehkäisyssä panostetaan erityisesti toimintakulttuuriin ja yhteisöllisyyteen ja toimivan vuorovaikutuksen pelisääntöihin. "Me kaikki ollaan me".
- Vastakkainasettelujen torjunta - sen sijaan lähtökohtana se mikä yhdistää
- Positiivinen, ratkaisukeskeinen ilmapiiri
- Toimijoina koko kouluyhteisö, vanhempainyhdistys ja kaikki huoltajat
- Selkeä ja avoin tiedottaminen koteihin

2.1. Toimintaohjeet ja pelisäännöt

Konkreettisia keinoja:

- Kunnioittava puhetapa
- Varhainen puuttuminen
- Small talk arjessa
- Koululla nollatoleranssi kiusaamisen suhteen

Koulussamme puututaan kaikkeen kiusaamiseen ja häirintään. Tilanteen voi tuoda ilmi sen havainnut aikuinen tai oppilas. Myös huoltaja voi ottaa yhteyttä kouluun, jos lapsi kertoo huolestuttavasta tilanteesta koulussa.

Lukuvuoden alussa käymme luokissa läpi koulun yhteiset säännöt ja toimintamallit. Luokissa tehdään myös oppilaiden kanssa luokan omat säännöt sekä turvallisemman tilan säännöt lukuvuoden alussa. Sääntöjä kerrataan pitkin lukuvuotta tarpeen mukaan.

Oppilas voi kertoa kokemastaan ja havaitsemastaan kiusaamisesta kenelle vain koulun aikuiselle. Lukuvuoden alussa koulun turvallisuustutor kiertää koulun luokissa kertomassa omasta roolistaan kiusaamistilanteiden selvityksessä.

2.2. Tunne-, vuorovaikutus- ja turvataidot

Konkreettisia keinoja

- Tuetaan joustavan identiteetin rakentamista ja itsemäärittelyoikeuden toteutumista
- Tunne-, itsesäätely- ja vuorovaikutustaitoihin panostaminen: Askeleittain, Lions Quest, Yhteispeli tms.
- Kaikilla luokka-asteilla tunne- ja vuorovaikutustaitoja harjoitellaan viikoittain erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Lisäksi 4.- ja 6.-luokkalaisilla on 0,5vvt tunne- ja vuorovaikutusta opetussuunnitelman mukaisesti. He saavat myös ensiapukoulutusta, joka toteutetaan vanhempainyhdistyksen kanssa yhteistyössä.

Koulussamme käymme erilaisia vuorovaikutus- ja vuorovaikutustaitojen parantamista oppilaita varten. Tavoitteena on, että oppilaille, MLL:n tunnetaitokoulutus.

- Yhteisöllisen opiskeluhuollon teemana on tunne- ja vuorovaikutustaidot. Jokainen opettaja käsittelee teemaa omassa luokassaan, ja tämän lisäksi opiskeluhuollon ammattilaiset pitävät oppitunnin koulumme 5.- ja 6.-luokkalaisille oppilaille.

2.3. Yhteisöllisyyden rakentaminen

Konkreettisia keinoja:

- *Yhteisöllisyyden ja osallisuuden portaat -työkalu arvioinnin apuna.*

[Yhteisöllisyyden ja osallisuuden keskusteluteemat](#)

[Yhteisöllisyyden ja osallisuuden arviointiporaat](#)

- *Säännöllisesti, lukuvuosittain, oppilaiden kanssa käydään läpi mitä on kiusaaminen: käsitteen määrittelyä*

- *Ryhmäytys, kuraattorit, kouluvalmentajat, KiVa-tiimi tai vastaava, oppilaskunta, tukioppilaat*

Lukuvuosi aloitetaan henkilöstöesittelyllä. Samassa tilaisuudessa kertaamme yhteisiä pelisääntöjä, joilla parannamme kaikkien viihtyvyyttä ja turvallisuutta.

Koko koulun ryhmäytymispäivä pidetään heti ensimmäisten viikkojen aikana. Päivän ohjelmana on yhteinen retki luontokohteeseen.

Koululla pidetään Kyvyt esiin -tapahtuma kolme kertaa lukuvuoden aikana koulun salissa, jossa oppilaat saavat näyttää omia taitojaan toisille oppilaille muiden kannustaessa.

Koulun erilaiset urheilutapahtumat pyritään järjestämään siten, että ne vahvistavat ryhmien ja koko koulun yhteisöllisyyttä.

Joulu- ja kevätjuhlat ovat koulussamme yhteisölliset juhlat.

Oppilaskunta tuo oppilaiden toiveita esiin ja järjestää yhteisöllisyyttä tukevaa ohjelmaa.

2.4. Viestintä

Avoin tiedottaminen koteihin

- Kouluvuoden alussa opettajat tiedottavat koteja koulumme toimintakulttuurista.

Koulun yhteisistä käytöskampanjoista ja koko koulun yhteisistä tapahtumista tiedotetaan nuottaja viikkien välityksellä. Viestinnästä vastaavat joko viestintävastaavat tai sitten oman luokan opettaja.

- Selvittelytilanteissa otetaan yhteyttä vanhempiin ja tarvittaessa kutsutaan heidät paikalle.

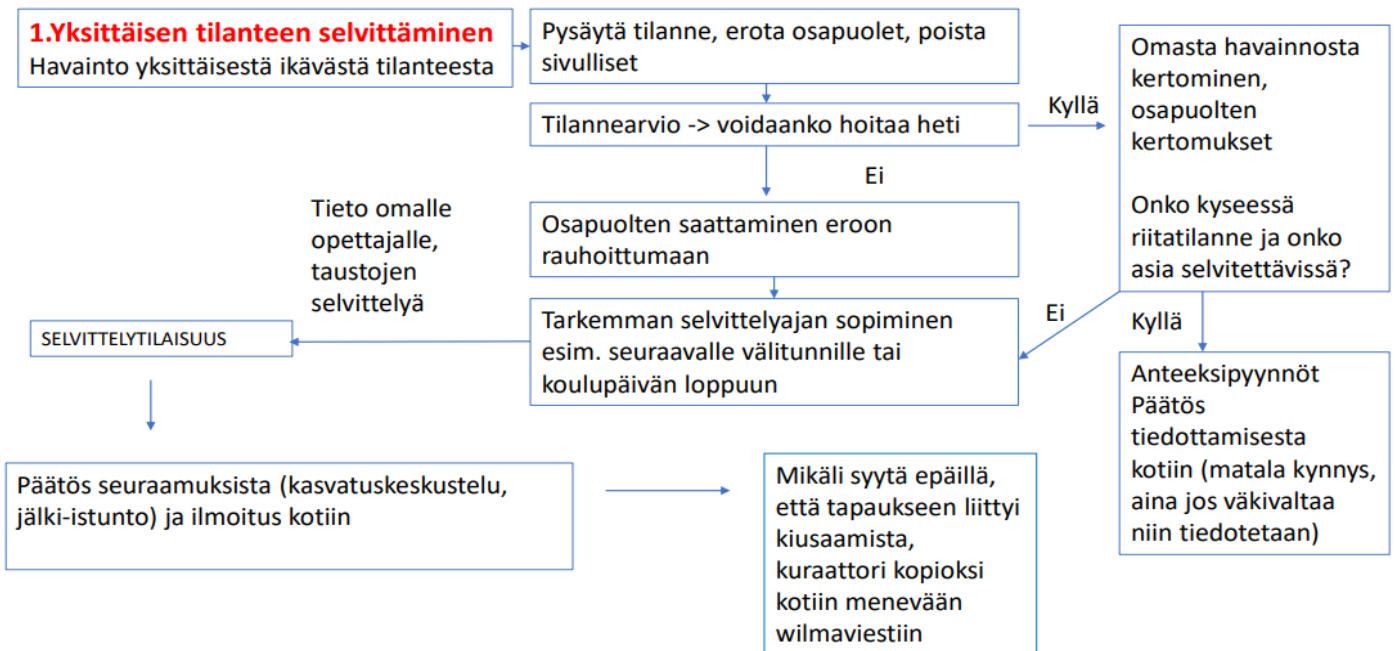
Ensimmäinen on monesti vielä parempi tapa tehdä arvioita koulun vuorovaikutuksen rakentamisesta. Olemme matalalla kynnyksellä yhteydessä koteihin ja toivomme samaa myös vanhemmilta.

3. Interventio

Yleiset tavoitteet:

- Puuttuminen mahdollisuuksien mukaan jo ennen tilanteen eskaloitumista ja kriisiä
- Kytevien konfliktien tunnistaminen, viranomaisyhteistyö tarvittaessa
- Tiedonkulku henkilöstön välillä
- Käytetään yhteneviä käsitteitä
- Konfliktin akuutissa vaiheessa vain väliintulo ja tilanteen rajaaminen
- Toimijat: Tilanteessa oleva opettaja ja tarvittava määrä muita aikuisia

Vakavien väkivaltatilanteiden toimintaohjeet TreTurvassa ja Taskussa (linkki).

3.1. Puuttuminen

- Puuttumisen yhteydessä olennaista tilanteen rajaaminen
- Osapuolten välinen dialogi käydään myöhemmin.

Aikuinen, joka ottaa tilanteen käsittelyyn, on ensisijaisesti se opettaja, joka on ollut tilanteessa paikalla ensimmäisenä. Tilannetta selvittävä opettaja on yhteydessä oppilaan/ oppilaiden koteihin asiasta. Tieto tapahtuneesta annetaan oppilaan luokanopettajalle. Tarvittaessa selvitykseen otetaan avuksi turvallisuustutor, joka kokoaa asian käsittelyyn oman käsittelyryhmän.

3.2. Tiedottaminen

Nopea tiedottaminen koteihin tärkeää tavoitteiden saavuttamiseksi

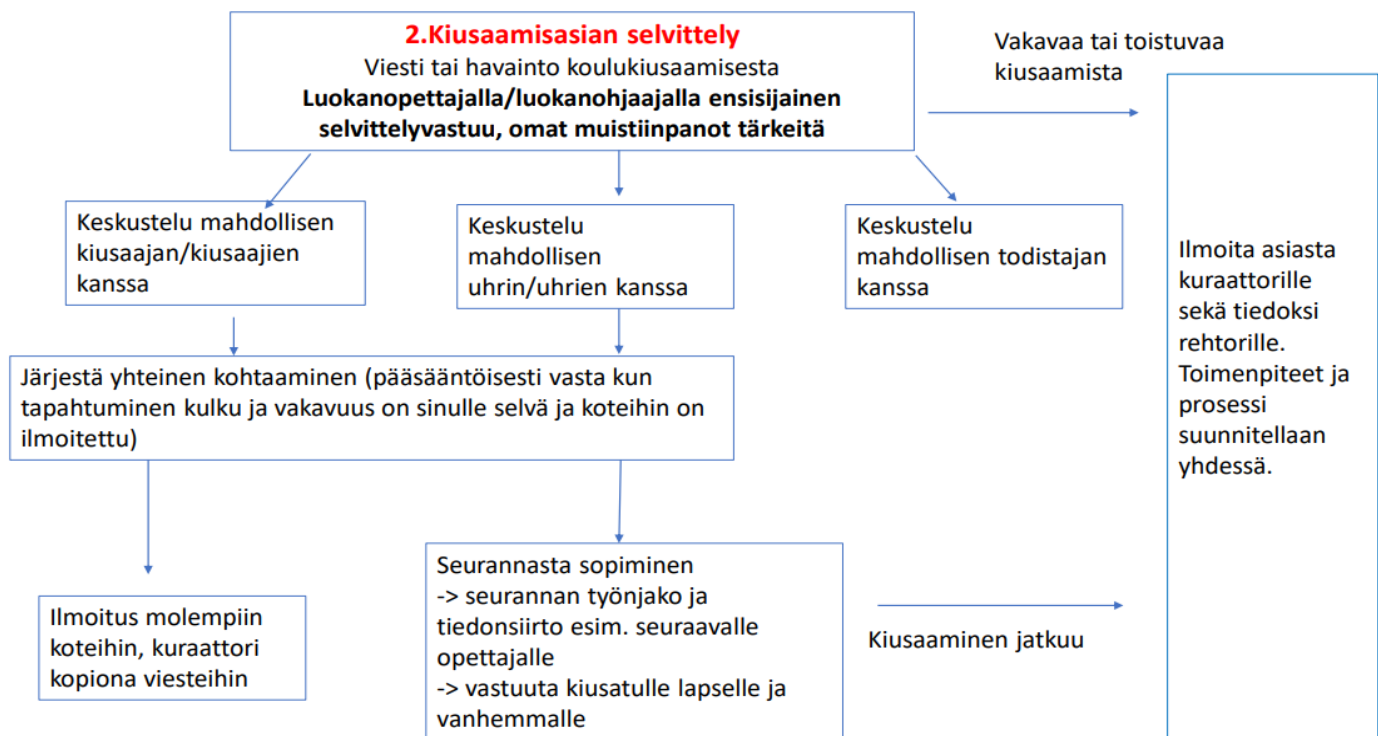
Koteja tiedotetaan Wilma-viestillä selvitysprosessin kulusta lukuvuoden alussa.

Tilannetta selvittävä henkilö (opettaja) ottaa yhteyttä oppilaan/ oppilaiden huoltajiin.

4. Selvittely

Yleisiä tavoitteita:

- Oppilaiden näkökulmien kuuleminen, oppilaiden yhteen saattaminen
- Ratkaisujen etsiminen ja luottamuksen palauttaminen
- Mahdolliset sanktiot
- Selvittelyryhmän kokoonpano määräytyy tilanteen ja osapuolten mukaan

4.1. Tilanteen purku

- *Selvitetään silminnäkijät, huhut, tukijoukot, puolesta loukkaantujat ja estetään polarisoituminen.*
- *Avoin dialogi tapahtuneesta, ns. identiteettipuhetta kuitenkin vahvistamatta.*
- *Voidaan käyttää selvittelymalleja rakennetuista malleista.*
- *Kuvaa koululla käytössä oleva toimintamalli (esim. SOPU, VERSO, KiVa-koulu, koulun oma malli).*
- *Sovittelussa etsitään ratkaisuja ja katsotaan eteenpäin.*
- *Korostetaan väkivallatonta ratkaisumallia, puhumalla sopimista.*
- *Viranomaisia konsultoidaan tarvittaessa.*

Kiusaamistilanteen selvittäjä kuulee kaikkia osapuolia tasapuolisesti. Kuuleminen tapahtuu erikseen, jotta kaikki saavat kokemuksensa ja näkemyksensä esille.

Tarpeen tullen selvitykseen otetaan avuksi turvallisuustutor ja erillinen selvitysryhmä. Joissain tapauksissa voimme konsultoida myös viranomaisia (koulupoliisi) tilanteiden selvittämisen avuksi.

Tilanteen selvittäjä on yhteydessä kaikkien osapuolten koteihin.

Sanktiot määräytyvät yhdessä sovittujen toimintatapojen mukaisesti.

4.2. Kirjaaminen

Koululla tulee olla sovittuna, kuka hoitaa kirjaamisen Wilma-lomakkeelle käytännössä.

Kuvatkaa myös käytössä olevat kirjaamistavat, esimerkiksi yhteinen totuus-menetelmä.

Selvittelyt tulee kirjata ylös Wilman muistioon, jotta niihin voidaan tarvittaessa palata. Kaikilla tilannetta selvittävillä henkilöillä tulee olla omat kirjaukset tehtynä. Selvityksestä tulisi näkyä mitä on tapahtunut, ketkä ovat olleet osallisia, mitä on sovittu ja miten jatketaan.

5. Seuranta

Yleisiä tavoitteita:

- Asia käsitellään yhdessä, tunnistetaan tapahtumat, tehdään sovinto
- Laaditaan yhteiset sopimukset: osapuolet määrittävät mitä tarvitsevat ja tarpeiden pohjalta tehdään sopimus
- Mahdolliset sanktiot ja niistä huolehtiminen
- Tehdään johtopäätökset ja tarvittavat muutokset toimintaan
- Sovitaan aina myös seurannasta ja tarvittaessa jälkihoidosta
- Toimijat: Koulun edustaja, osapuolet, tarvittaessa moniammatillinen tukitiimi koulun ulkopuolelta (lastensuojelu + perhetyö mukana)
- Tiedotus huoltajille ja tarvittaessa sidosryhmille

5.1. Seurannan toteutuminen

Seurannan periaatteet:

- Käydään läpi, mitä opittiin
- Kirjaaminen
- Nimettömyys
- Luottamuksellisuus
- Konfliktien näkeminen oppimistapahtumina
- Käytetään ulkopuolista tukihenkilöä tarvittaessa

Seurannasta vastaa selvittelyssä sovittu henkilö. Seurannassa käydään keskustelu selvittelyssä sovitusti osapuolten kesken yhdessä tai erikseen.

Jos sovitut asiat eivät ole toteutuneet, osapuolille annetaan vielä mahdollisuus muuttaa toimintaansa sovitun ajanjakson kuluessa. Jakson jälkeen tilanteesta järjestetään uusi seurantakeskustelu. Huoltajia informoidaan myös tästä uudesta seurantajaksosta. Jos uudessa seurantatapaamisessa tilanne on edelleen muuttumaton, osapuolten huoltajia kutsutaan koululle tapaamiseen. Koulukuraattoria konsultoidaan tarvittaessa.

Mikäli sovitut toimet toteutuvat, voidaan päättää seuranta yhteisellä sopimuksella.